

פרטיכל מס. כ/2

מישיבת ועדת הנכספים

ביום ב', ב' בניסן תש"י (20.3.50)

נוכחים: היו"ר ד. צ. פנקס

ב. רפפור

גניחובסקי א. מ.

א. אלישר

א. אפרתי

א. הרצפלד

ש. דיין

פ. נפתלי

ה. פרומקין

ד"ר מ. סנה

ד"ר י. בדר

ד"ר א. גרנר

מוזמנים: שר האוצר א. קפלן

ש. ספיבק - מטעם האוצר.

סדר היום: א. החקציב הזמני.

ב. הלואה לנפגעי הקור בחקלאות.

ג. תקציב הפיתוח.

הישיבה נפתחה בשעה 11.00.

א. החקציב הזמני:

שר האוצר א. קפלן: כיון שאני אצ צריך להרצות מחר על תקציב

ביניים, וכיון שקבעתם שתקציב הביניים

יהיה לפי המתכונת של החקציב הקודם, אני מוכן למסור לוועדה כמה

דברים בקשר עם תקציב זה, בהנאי שהדברים לא יופיעו מחר בעתוננים.

באופן רשמי תהינה שתי הצעות חוק בכנסת.

יהיה תקציב נוסף, שהוא למעשה קונסולידציה של כמה סעיפים שאושרו

כבר, וכמה דברים שלא אושרו. ההוצאות שבתקציב הנוסף הן:

העברת משרדי הממשלה לירושלים - 400,000 ל"י; סכום זה אושר, וצריך להכניס אותו באיזה שהיא מסגרת תקציבית.

מפעלי משרד החחבורה (הוצאות) - 386,651 ל"י; סכום זה אושר כבר.

משרד החנוך והתרבות - 400,000 ל"י; זהו בעצם מילוי מקום הסכנות היהודית.

הוספת בהענקות להוזלת מחירים של מצרכים חיוניים (מזון) - 500,000

ל"י; בתוך התקציב הכולל יעלה סעיף זה ליותר ממיליון ל"י.

רשויות מקומיות - 230,000 ל"י; מחוץ סכום זה 30,000 ל"י הם

הוספת לרשויות מקומיות החדשות של העולים. כסף זה הוא ברובו אישור

רשמי להבטחה שנתתי בוועדה ובכנסת, שאם העיריות תתאמנה אח מס

השעשועים, הן תקבלנה חלק מהמס. בכל מקום יתחיל הדבר מיום שבו

יפורסם הצו על חנויים.

מבקר המדינה - 29,000 ל"י; סכום זה אושר.

משרד המשפטים - 15,000 ל"י; סכום זה אושר.

משרד הסעד - 50,000; סכום זה אושר.

משרד האוצר (להגברת הגבייה) - 138,000 ל"י; חלק מסכום זה אושר.

משרד הפנים - 24,000 ל"י.

משרד נפגעי מלחמה - 30,000 ל"י; החלק הארי מסכום זה הוא לפעולה

חד פעמית הקשורה עם רמת-רחל. סכום זה לא הובא בפני הוועדה.

משרד החוץ - 13,000 ל"י; סכום זה לא הובא קודם.

משרד העבודה והבטוחה - 11,000 ל"י; סכום זה לא הובא קודם.

■ ישנו פירוט על כל הכסף, ואין

הרבה להסביר. לכל המשרדים אנו מציעים העברה על התקציב בסכום

של 310,000 ל"י. הסכום הכולל מגיע ל-2,227,000 ל"י.

אני עובר להכנסות:

משרד החחבורה מראה הכנסה השווה להוצאה בסך 386,651 ל"י. לי נראה

הדבר מגוחך שעושים הערכה עד ללירה האחרונה, אולם מכיון שהדבר

אושר, אני מקבל את הסכום.

ההכנסות של משרד האספקה והקצוב חגדלנה ב-200,000 ל"י.
מהמכס ומבולי ההכנסה חתיה הגדלה של 600,000 ל"י.
מתלקות רבות מגישות את החשבונות באיחור של חדשים. את החסר נוסף
מהעודף שבו גמרנו את החשבונות ב-31.3.49. עודף זה מכסה את
הגרעון, ומגיע לסכום של 40,389 ל"י. עליכם לזכור שישנם שנים
או שלושה סכומים שאני רשאי להכניס אותם על חשבון השנה הבאה,
כגון הסכום להעברת המשרדים לירושלים. ב-3.5.50 ארצה על תקציב
השנה הבאה, ואז אתן מספרים יותר מדויקים של ההכנסה וההוצאה.

התקציב המתוקן של השנה הבאה הגיע

לטכום של קצת יותר מ-40 מיליון ל"י. אם נוסף לסכום זה
2,200,000 ל"י, נקבל 42,405,000 ל"י. אני מציע לחלק את כל
הסעיפים לארבע, ולקחת רבע מכל סעיף הסעיפים, כלומר, בס"ה
10,601,250 ל"י, אם כי חלוקה זו גורמת לפעמים לדברים אבסורדיים
במקצת. אולם כיון שמכוס זה יהיה בין-כך מפרעה על/התקציב הכולל,
ומכיון שאח"כ אפשר יהיה לשנות, אני מציע לקבל בכ"ז את החלוקה.
אני רוצה לבקש מהועדה ומתכנסת רזרבה של עוד 400,000 ל"י לחודש,
למשך שלושה חדשים. אינני יכול להביא כרגע את החלוקה של הסכום
הזה, כי אין עדיין תקציבים.

אתן דוגמא של כמה סעיפים המסבירים

את הצורך ברזרבה זו. אקח תחילה את החנוך. למרות העובדה שהוספתי
400,000 ל"י לשנה לחנוך, הרי גם בלפי התקציב הישן יחסרו לנו
800,000 ל"י, כי הסוכנות אינה משתתפת בהוצאות החנוך כעת. נוסף
על כך, המלנו על המשלה את החנוך במחנות. נוסף לכך, ישנו הגידול
הרגיל שצריך היה להופיע. האמת היא שאינני יודע עוד מה הוא
תקציב החנוך במחנות. מגמת הכנסת הייתה להתחיל בחנוך במחנות מיד,
ולא לדחות את הדבר. סעיף זה יגדל מאד.

גם תקציב הסעד יגדל. כן יגדלו

גם סעיפים אחרים. אינני יכול להביא כעת הצעות ממשיכות להגדלות;
כל הסכומים האלה יהיו חלק מהתקציב, וחתיה אפשרות מלאה לוועדה
ולכנסת להכניס שנויים. אני מבקש לאשר לי רזרבה של 1,200,000 ל"י.

אינני מביא את כל הצעות בקשר להכנסות
כי אינני יכול לעשות זאת. אני מקווה שהתקציב יאזן את עצמו,
או, אם יהיה גרעון, שהוא יתאזן במשך השנה. החוקים נשארים כמו
שהם קיימים כעת. הרזרבה הרגילה היתה קודם 30 ל"י לתודש. רזרבה
זו היא צנועה מאד, והמשרדים צועקים שאגדיל אותה.
אני מבקש לאשר לי מפרעה על חשבון תקציב
הפיתוח. אני רוצה להכניס את הסכום שהקצבתם כבר בסך 10 מיליון
ל"י; לזה אני רוצה להוסיף עוד 10 מיליון ל"י. בס"ה אני מבקש
20 מיליון ל"י לפיתוח. כדי לתת אפשרות להמשיך את הפעולות
בינתיים. הקצבנו 4 מיליון ל"י לשכונ עולים; לזה אני רוצה להוסיף
מיד שני מיליון ל"י. כמו כן, ישנן עוד פעולות שאנו רוצים להמשיך
במשך שלושת החדשים. את הכסף שאנו מקבלים מהמלווה האמריקאי צריך
להכניס לתוך איזו שהיא מסגרת תקציבית. מהמלווה האמריקאי יקבלו
כנראה בארץ 10 מיליון במקום 20 מיליון, אולם בכמה סעיפים תהיה
העברה על האישור שלנו. אחד מהתקציבים שנאכל כולו הוא תקציב
ההלואות לעיריות. אני מציע לתת בתקציב הזמני מיליון וחצי ל"י
להלואות לעיריות. חצי מיליון ל"י כבר אישרתם; אני מציע להוסיף
מיליון. כסף זה הוא בעקר בעניני עבודה. אני מגיע להסכם עם
הבנקים שיתנו הלואה לעיריות למכסימום ארבע או חמש שנים לעבודות
כבישים, ביוב וכו'. בריא יותר שהעיריות לא תהינה חייבות לממשלה
סכומים גדולים. אני אצטרך לעזור לבנקים בחצי מן הסכומים שהם
משקיעים ע"י זה שאשאיר אצלם פקדון. אינני רוצה לרחות את הדבר
הזה, ועוד דברים, כגון הלואות אפותקאיות למלוננים וכו'. אינני
קורא לסכום זה בשם "תקציב" כי מגוהך לקבוע תקציב פיתוח לשלושה
חדשים. אני קורא לזה מפרעה על חשבון תקציב הפיתוח שיובא, בעקבות
התקציב של השנה, ובעקבות התלווקה.

ד"ר מ. מנה: חסר הדו"ח על התקציב שעבר. בדף ההכנסות,
למשל, שונת ההכנסות מאלו שהיו בתכנית.

שר האוצר א. קפלן: אדבר ע"כ בהרצאתי.

אני מבקש את החברים להחליט שאח כספי תקציב

הפיתוח אפשר יהיה להוציא ששה חדשים אחרי תום שנת התקציב, ו-12 תודש לאחר התקציב עפ"י אישור הועדה הזאת. אחרת יהיה צורך להפסיק כמה עבודות.

במשך החדשים האלה נקבל מהמלווה האמריקאי במיליון ל"י; 12 מיליון ל"י יהיו לנו משטרי המקרקעין - אחם בעצמכם אישרתם כבר עשרה מיליון. כסף זה לא יגדיל את המחזור, מכיון שהוא קשור עם שחרור השטרלינג. ההפרש, שהוא קרוב לשלושה מיליון ל"י, יתקבל ממימון פנימי, בעקר מממוש של הלואות שהממשלה נתנה, ושל רכוש אומרי בנין יכניסו סכום מסוים; את הסכום הזה אני רוצה להשקיע בפיתוח. את הכספים שמתזרים לנו מהמלווה האמריקאי, אין לנו חייבים לשלם מיד לבנק - קיים הסכם כזה בין הממשלה והבנק. אין אני שולח לבנק את החוזה שאני עושה עם מקבלי ההלוואות, אלא רק את המפעל. לא הייתי רוצה לומר את הדבר הזה בכנסת, ולכן אין אני מפרט את המימון הפרטי הפנימי; כל כסף שיתקבל מהתקלאות אני רוצה להשקיע בחקלאות, וכן הדבר בקשר לתעשייה. כשאביא לפניכם את התקציב כולו הבינו מדוע אני עושה זאת.

תקציב הפיתוח יהיה מתר על השולחן; הוא

יהיה מותאם להכנסה ולצרכים החיוניים במשך שלושה חדשים אלה.

פ. נפתלי: אני מציע לקרוא לסעיף ההכנסה שבא ממקורות

פנימיים בשם "גבייה ומלווים פנימיים".

שר האוצר א. קפלן: אני מסכים לכך. הסעיף ייקרא בשם "גבייה

ומלווים פנימיים".

אני חושב להביא לכנסת את כל התקציבים ביחד.

את תקציב הבטחון אביא לוועדה. אני מבקש ל שועדת הכספים תאשר תקציב

בטחון לשלושה חדשים; לאחר ^{שבקשה זאת} ~~שהתקציב~~ /תעבור בכנסת, אביא לוועדה את

תקציב הבטחון. אני יכול רק להגיד שתקציב זה יהיה יוחר קטן מתקציב

השנה הקודמת.

ד"ר י. בדר: הייתי רוצה לדעת אם בידו של שר האוצר
לספק לנו את החומר שיש לו בנוגע להכנסת הלאומית.
בקשתי מהשר כמה פעמים, והוא הסכים לתת לנו
רשימה מלאה של כל המוסדות הנהנים מהאשראי האמריקאי, גם את
שמותיהם וגם את הסכומים שקבלו. הגיע הזמן שנקבל את החומר הזה.
אני חושב שיהיה צורך לאשר מחר, אחרי עיון,
את המסמך הזה, ואח"כ לתת אותו גם לחברי הכנסת.
האם השר יכול להבטיח לנו, וגם להכניס את
הדבר לתוך חקציב הביניים, שבמשך שלושה חדשים אלה לא יתקבלו לשרות
המדינה פקידים קבועים נוספים? שהם מחוץ למסגרת הקבועה בתקציב
השנתי הקודם? לצערי יש לי רושם שידו של שר האוצר קצרה מלשלוט על
המשרדים בענין זה.
הייתי מבקש ששר האוצר יחלק את החומר בין
חברי הועדה בשעה די מאוחרת כדי שהענין לא יוכל להופיע בעתונים של
אחה"צ.
בנוגע לתקציב הפיתוח, אני סבור שצריך להיות
דיון בענין ההוצאות ובפרטיהן.
בנוגע לתקציב הבטחון, הצעחנו להעביר את
התקציב הזה לסמכותה של הכנסת כולה בעינה עומדת, ונתזור אליה ברגע
המתאים.
היו"ר ד. צ. פנקס: הייתי רוצה שנחליף דעות על השאלה, אם יש
צורך בויכוח על שני החקציבים האלה בכנסת, וכמה
זמן יידרש לכך. נתבקשתי לעשות זאת+ע"י יו"ר הכנסת, ולברר את הדבר.
אינני חושב שתקציב ההשלמה ידרוש בירור, כי הדברים אינם חדשים; על
רוב הדברים הוחלט בוועדה, ויש לנו סכום של העניינים. גט לגבי ההכנסות
לא יהיה צורך בבירור ארוך, כי יהיו רק סעיפים מעטים מאד אשר בהם
תהינה ההכנסות גדולות יותר משהיו קודם. אני מבין שאחרי שתקציב
ההשלמה, תקציב הביניים לשלושה חדשים ותקציב והמפרעה על חשבון תקציב
הפיתוח יוגשו לכנסת, הם יוחזרו לוועדה. בשבוע הבא נוכל להחזיר את
התקציבים האלה לכנסת להחלטה. תקציב הביניים יהיה תקציב טכני, ולא
יתול בו כל חידוש. זו תהיה מעין מפרעה, כי לא תהינה הכנסות.

נשאר השאלה אם נקבל את הרזרבה של 1,200,000

ל"י ששר האוצר הציע, על מנת שסכנם זה ייכלל בסעיפים המתאימים
בתקציב הכולל שיוגש ע"י שר האוצר אחרי הפגרא. אני חושב שיש
לקבל את הסכום הזה.

בתקציב הפיחות אין כמעט תדושים. ישנו

תירוש אחד, והוא שלגבי השנה הבאה יחיה התקציב הזה בסמכות
הכנסת, והועדה תדון בו כשם שהיא דנה בתקציב הרגיל. בשנה שעברה
העבירו לוועדה את התקציב ברגע האחרון מחוסר זמן; זה היה טוב, אך
רק לשנה הראשונה.

שר האוצר יצטרך להביא לנו הצעה בקשר

לתקציב בטחון לשלושה חדשים.

ב. רפטור: אני מציע, בקש לדיון על תקציב הביניים,

לחת זמן מסוים לכל סיעה. אני מציע לחת לדיון

שש שעות. אני חושב שהקואליציה צריכה להיות הגונה בענין זה, ולחת
לאופוזיציה שעתיים. יהיה ויכוח על שלושה סעיפים בבה אחת.

ד"ר י. בדר: הרוב יכול לעשות ויתורים בענין זה. אי

אפשר לצמצם את הויכוח. אנו נדרוש דיון

נפרד על כל חוק; על כך ועדת הכנסת אינה יכולה להחליט.

א. הרצפלד: אני מציע לחת לויכוח זה חמש שעות;

החלוקה תהיה באופן פנימי.

סיכום: הוחלט לחת לויכוח על התקציב הזמני זמן של

חמש שעות.

שר האוצר א. קפלן: כיון שדתיחם את הרצאתי עד לאחרי הפגרא,

בקשתי לצמצם לברוק כמה דברים. עובדים

על הרשימה של ההכנסה הלאומית. אינני רוצה לשמור את הדבר בסוד,

וכשהתומר יהיה מוכן, אמסור אותו.

אני מוכן לתת את הרשימה של מפעלי התעשייה שקבלו כבר את ההלוואות; אינני מוכן למסור את רשימת המפעלים שלא קבלו עדיין את ההלוואות. בשבוע הבא תוכל הרשימה להיות לפניכם. השאלה שנשאלה בקשר להעברת האחריות על תקציב הבטחון לכנסת, אינה צריכה להיות מופנית אלי כי אם אל הכנסת. אני חושב שצריך לבדוק את המנגנון אצלנו. מחנהלות בענין זה שיהיו קשות. מצד שני, אינני יודע איך אפשר לקבל החלטה כזאת שמציע ד"ר בדר. אני יכול להבטיח שלא יתוספו עובדים קבועים למנגנון, אולם דבר זה אינו צריך להיות בחוק. אינני רואה את ההבדל הרב שיהיה כהוצאה מהחלטה זו, מכיון שהמשרדים יוכלו לקבל עובדים זמניים. עכ"פ, אני מוכן להודיע בממשלה שזוהי ההחלטה. שמשרדים שומרים על המסגרת שאושרה. מכיון שקשה להשיג פקידים טובים, יש יותר סיכויים שישמרו על המסגרת.

ב. הלוואה לנפגעי הקור בחקלאות:

שר האוצר א. קפלן: בזמנו הבאתי בקשה לכנסת לאשר לי 200,000 ל"י מכספי הפיתוח כהלוואה לנפגעי הקור. משרד החקלאות הגיש לי את החשבון שהוא חושב לסופי. לפי החשבון הזה, אם נרצה לעזור למשקים ב-50% מן ההלוואות, נצטרך לתת להם לא 200,000 ל"י כי אם 312,000 ל"י. החלוקה תיעשה ע"י משרד החקלאות. אני מבקש את הועדה לאפשר לי לתת לנפגעי הקור בחקלאות 312,000 ל"י. ההלוואות תינחנה לתקופה של לז יותר משמונה שנים.

א. מ. גניחובסקי: אני מציע שכסף זה יעבור לבנק לחקלאות. מכיון שהבנק לחקלאות זינר פועל עדיין, אני מציע להגדיל את הבנק הזה מתקציב הפיתוח, ובינתיים למסור את הכסף דרך הבנק לחקלאות + הסוכן של הבנק לחקלאות.

א. הרצפלד: אם נעביר את הכסף דרך בנק אפ"ב להשקעות, האם תהיה אפשרות להעביר אותו אח"כ לבנק

לחקלאות?

שר האוצר א. קפלן: תהיה אפשרות כזאת? אני אדאג לכך שמותר יהיה לפדות.

סיכום: הועדה אישרה את ההלוואה בסך 312,000 ל"י לנפגעי הקור בחקלאות; כסף זה יימסר מתוך כספי הפיתוח.

ג. תקציב הפיתוח:

היו"ר ד. צ. פנקס: נעבור כעת על נוסח תקציב הפיתוח, כי מחר נחליט עליו סופית ונביא אותו לכנסת.

ד"ר א. גרנות: האם אין מכניסים בסעיף 1 את המלה "ערבויות"?

שר האוצר א. קפלן: לא ניתנו ערבויות מתקציב זה? לשם הגשמת התקציב, נכנסת הממשלה לפעמים באחריות מסוימת, אולם דבר זה אינו שייך הנה.

היו"ר ד. צ. פנקס: בסעיף 3 רשמנו מה שהיה בחוק התקציב 1949/1950. שר האוצר הודיע לנו שהוא יציע בחוק תוספת. היועץ המשפטי של האוצר יעץ לרשום כאן מה שכרגע בגבול הסמכות שלנו. הסעיף הזה ישתנה ע"י החוק של התקציב הנוסף.

שר האוצר א. קפלן: אני מציע להפוך את הסדר של שני הסעיפים 5 ו-6, ולכתוב את סעיף 6, "חשבון מיוחד", לפני סעיף 5, "הבטחת סכומים לסילוק ההלוואות".

ד"ר י. בדר: אני מציע למחוק את הסעיפים 5 ו-6. בסעיף 6 ישנה מחשבה של קרן מיוחדת, ולדעתי טוב יותר לשמור על הפרינציפ של קרן אחידה. הסעיף הזה יכול ליצור קשיים נוספים. בקשר לחשבון מיוחד אין צורך בחוק. את הסכומים

הנזכרים בסעיף 5, קיימת חובה להכניס לתקציב באיזה אופן שהוא. כל זמן שאין חוק תקציב כולל, למה לעשות כאן דין שיקשה, במקרים שאי אפשר לראותם מראש, על האוצר? מוטב למחוק את שני הסעיפים, ולכתוב ששר האוצר, הממונה על החוק הזה יעשה את כל הדרוש כדי לבצע את החוק. זוהי דעה יוריסטית.

ד"ר א. גרנות: לדעתי יש ערך לסעיפים דוקא בצורה כזאת. תקציב הפיתוח קשור עם שטרי מקרקעים. היה לנו תנאי שאת הכספים האלה מוציאים אך ורק לפיתוח. צריך לתת עד כמה שאפשר יותר בטחון לאלה שמשקיעים כספים בדבר זה. לכן אני בעד סעיף 6. בסעיף 5, אני סבור שיש להזכיר שזה תקציב פיתוח.

שר האוצר א. קפלן: בסעיף 6, נותנים לשר האוצר רשות אוטומטית. סעיף 5 בא להבטיח מה יהיה אם יחסר כסף. אם נכניס את כל התשלומים בתקציב הרגיל, ננפח את התקציב ללא צורך.

פ. נפתלי: אני מציע להשאיר את סעיף 6 ולוותר על סעיף 5.

היו"ר ד. צ. פנקס: אני מציע להוסיף את המלה "והכספים" אחרי המלה "לתשלום הלוואות", בסעיף 6, מכיון שאינני סבור ששטרי מקרקעים נכללים במושג "הלוואות". סעיף 5 כולל בעצם רק את הסכום שצריך להשתלם לפי הצעה זו. בענין זה להכניס לפי בדוגמא האנגלית. הממשלה תוכל לפעול גם בלי הסעיף הזה, אלא שהסעיף קובע כבר את הנוהג לשנים הבאות. אני מסכים להצעת השר להפוך את הסדר ולכתוב את סעיף 6 לפני סעיף 5, אבל אני חושב שיש לכתוב את שני הסעיפים.

שר האוצר א. קפלן: לפי סעיף 5/אני רשאי לשלם את המלווים כל זמן שהתקציב לא אושר. אני סבור שדבר

זה אינו בסדר.

היו"ר ד. צ. פנקס: לעומת זאת כתוב בסעיף 6 "בהתאם להתחייבויות שהממשלה קבלה על עצמה בקשר להלוואות האמורות". עכ"פ, אני אברר את הדבר עם ד"ר פורת.

סיכום: הועדה אישרה את הסעיפים 1, 2, 3,

ו-4 של מסמך תקציב הפיתוח לשנת

1949/50 (תש"ט - תש"י).

הועדה החליטה שסעיף 6, "חשבון מיוחד"

יהיה סעיף 5.

בקשר לסעיף "הבטחת סכומים לסילוק

ההלוואות, שיהיה סעיף 6, יברר היו"ר עם היועץ המשפטי מה

יהיה הניסוח הסופי.

היו"ר ד. צ. פנקס: אני עובר לתוספת א' של המסמך.

סעיף 6 ייקרא "בניני בתי ספר (כהלוואות

לרשויות מקומיות)". סעיף 19 ייקרא "פקדון בבנקים ומוסדות

כספיים (קרן לשבבבבבבבבבב להלוואות לשיקום חיילים משוחררים)!"

סעיף 20 ייקרא "רזרבה כללית (לרשות האוצר)".

סכ/ום: תוספת א' למסמך תקציב הפיתוח, אושר

עם התיקונים הנ"ל.

היו"ר ד. צ. פנקס: אני מבקש את החברים לקרוא בעצמם את

תוספת ב', כדי לחסוך בזמן.

= = = = =

הישיבה ננעלה בשעה 13.30.